

Gmina Ogrodzieniec składa się z **miasta Ogrodzieniec i 10 sołectw**, stąd też najczęściej używa się określenia „Miasto i Gmina Ogrodzieniec”. Podstawą prawną działania sołectw w gminie Ogrodzieniec jest Statut Miasta i Gminy Ogrodzieniec (§ 55). Natomiast w § 2 Statutu wymienione są nazwy dziesięciu sołectw:

1. Fugasówka
2. Giebło
3. Giebło Kolonia
4. Gulzów
5. Kielkowice
6. Mokrus
7. Podzamcze
8. Ryczów
9. Ryczów Kolonia
10. Żelazko

Miasto Ogrodzieniec

Burmistrz Miasta i Gminy **Andrzej Mikulski**

Urząd Miasta i Gminy w Ogrodzieńcu
Plac Wolności 25, 42-440 Ogrodzieniec
tel. 032 / 67 09 700, fax 032 / 67 09 721
e-mail: ogrodzieniec@ogrodzieniec.pl
www.ogrodzieniec.pl
www.ogrodzieniec.bip.jur.pl

Burmistrz Andrzej Mikulski oraz Rada Miejska w Ogrodzieńcu w składzie: Zofia Adamusińska, Marek Cholewa, Dariusz Ciołczyński, Jolanta Ciołczyńska, Zbigniew Fabiańczyk, Grażyna Gołuchowska, Janusz Grzesiak, Wiesława Janoska, Jerzy Kołodziej, Grażyna Ławrenow, Robert Łypaczewski, Zdzisław Mogiła, Stanisław Orman, Renata Osys, Grzegorz Wałek wybrani zostali przez mieszkańców gminy w wyborach samorządowych 12 listopada 2006 roku.

Miasto zajmuje **2849 ha** powierzchni, a jego struktura i układ przestrzenny przedstawiają się następująco: „**Miasto Ogrodzieniec** położone jest na skrzyżowaniu dróg Zawiercie – Kraków i Dąbrowa Górnicza – Pilica na płaskowyżu o wysokości 390 – 420 m n.p.m. Tu znajduje się centrum miasta. Od południa i zachodu do miasta przylega kompleks leśny ciągnący się do Mitręgi, od północnego-zachodu – łąki przechodzące w dolinę Czarnej Przemszy, od północy – pola i złoża wapienne oraz wyrobiska Cementowni „Wiek”, od wschodu – pola uprawne. Miasto ma dobre połączenie komunikacyjne z sołectwami. Miasto w większości ma zabudowę niską, obecnie rozbudowaną w południowej części miasta. W centrum znajdują się podstawowe usługi typu handel, gastronomia, itp. usługi. Centrum administracyjne mieści się przy Placu Wolności na południe od centrum handlowego i znajdują się tu: Urząd Miasta i Gminy, Policja, Biblioteka, Dom Kultury itp. (...)”

Ulice w mieście Ogrodzieniec: 1-go Maja, Batorego, Bzowska, Chrobrego, Cicha, Cmentarna, Hetmańska, Jagiełły, Kolorowa, Konopnickiej, Kopernika, Kościuszki, Krasickiego, Krótka, Książęca, Leśna, Malinowa, Mickiewicza, Mieszka I, Mostowa, Narutowicza, Nowy Świat, Ogrodowa, Olkuska, Orzeszkowej, Paderewskiego, Piastowska, Plac Piłsudskiego, Plac Targowy, Plac Wolności, Polna, Południowa, Różana, Sawickiej, Sienkiewicza, Sikorskiego, Słoneczna, Słowackiego, Sobieskiego, Spacerowa, Szeroka, Szkolna, Wodna, Wrzosowa i Wschodnia.

Ponadto do Ogrodzieńca należą tereny rekreacyjne: **Józefów** (stawy śródlęśne), **Krępa** (baseny, plac zabaw, parking, lasy) i **Lachowizna** (kompleks leśny), które są jego częścią. Charakterystyczną częścią miasta jest **Ogrodzieniec - Cementownia**, dawne centrum przemysłowe gminy, obecnie kojarzone z Gimnazjum oraz z **halą sportową**, w której

znajduje się **ścianka wspinaczkowa**. Ponadto obok szkoły znajduje się boisko piłkarskie i do gry w piłkę siatkową. W Cementowni znajduje się również Centrum Rozrywki "Jura" (kręgielnia, korty). Noclegi w Ogrodzieńcu: Hotel Centuria*** Wellness & SPA, Centrum Rozrywki „JURA”, Oberża "Czarny Pies".

Miasto Ogrodzieniec liczy **4467 mieszkańców** (stan na 30.06.2009). W mieście znajduje się **1207 budynków** (stan na luty 2004) oraz **112 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008).

W Ogrodzieńcu swoją siedzibę mają najważniejsze instytucje gminne: Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (w którym ma swoją siedzibę Redakcja „Gazety Ogrodzienieckiej”), Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Urząd Pocztowy, Posterunek Policji, Bank PKO SA, Bank Spółdzielczy, Gimnazjum, Zespół Szkolno-Przedszkolny, dwie Świetlice Środowiskowe, „Zamek” Sp. z o.o. Związek Gmin Jurajskich, Informacja Turystyczna, Gminne Centrum Informacji.

Znajdują się także: Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego, a przy nim Pomnik Jana Pawła II i Figura Matki Bożej, Kapliczka przy ul. Olkuskiej, Figura Św. Jana, kapliczki i krzyże przydrożne (ul. 1-go Maja, ul. Bzowska, ul. Kościuszki, ul. Narutowicza, Józefów), remiza strażacka, cmentarz komunalny i parafialny. Ponadto w Ogrodzieńcu są również: parkingi, budki telefoniczne, place zabaw, bary, pizzeria, sklepy spożywcze i inne. **Ciekawym miejscem** są ruiny „Prochowni”, charakterystycznym „piaskownia”.

Poza interesującymi miejscami, w Ogrodzieńcu mieszkają **ciekawi ludzie, twórcy i artyści** zajmujący się rękodziełem: **Dorota Supkowska** (artysta-plastyk), Wojciech Jagielski (rzemiosło artystyczne), Danuta Dybkowska-Flak (gobeliny), Danuta Gondek (szydełkowanie), Alicja Mieszczanek (haftowane obrazy), Zofia Wróbel (haftowane obrazy), Agnieszka Gała (haftowane obrazy), Alicja Krzyżanowska (rzeźba w glinie), Regina i Aleksandra Woźniak (szydełkowanie, prace z masy solnej).

Na terenie Ogrodzieńca oraz gminy **funkcjonują następujące organizacje społeczne:** Stowarzyszenie LGD Perła Jury, Bractwo Rycerskie Ziemi Ogrodzienieckiej, **Zespół "Mażorettek"**, Stowarzyszenie „Nobilito”, Ogrodzieniecki Klub Sportowy „Budowlani”, Jurajski Klub Hodowców Gołębi Sportowych w Łazach – Sekcja Ogrodzieniec, Koło Łowieckie „Darz Bór”, Koło Myśliwych „Diana”, Koło Pszczelarzy, Miejskie Koło Wędkarskie „Okoń” przy MGOK, Stowarzyszenie Rekreacyjno-Wędkarskie, Zespół „Echo”, Chór „Seniora”, Zarząd Miejsko-Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, Ochotnicza Straż Pożarna, Orkiestra Dęta, Jurajskie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Koło w Ogrodzieńcu, Stowarzyszenie Miłośników Zabytków Historycznych, Miejsc Martyrologii i Kultu Duchowego, Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych – Koło Miejskie w Ogrodzieńcu, Zarząd Gminny Związku Młodzieży Wiejskiej w Ogrodzieńcu. W sołectwach również funkcjonują organizacje i zespoły ludowe.

Ponadto **Gmina Ogrodzieniec jest członkiem:** Związku Gmin Jurajskich, Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „Energie Cites”, Śląskiej Organizacji Turystycznej.

Mieszkańcy należą do Parafii p.w. Przemienienia Pańskiego w Ogrodzieńcu.

W Ogrodzieńcu znajduje się kilka miejsc pamięci, które przypominają mieszkańcom miasta o przeszłości i historii przy: ul. Kościuszki w Ogrodzieńcu, ul. Kościuszki w Ogrodzieńcu-Cementowni, w Kościele p.w. Przemienienia Pańskiego w Ogrodzieńcu, przy ul. Cmentarnej w Ogrodzieńcu, na cmentarzu parafialnym, przy ul. Kościuszki 69 w Ogrodzieńcu.

Sołectwo Fugasówka
Sołtys **Stefan Selejdak**
ul. Kochanowskiego 16
Fugasówka
42-440 Ogrodzieniec
tel. 032 / 67 32 946

Sołtys Stefan Selejdak został wybrany na zebraniu sołeckim w dniu 6 lutego 2009 roku, natomiast Rada Sołeczka w składzie: Juliusz Kosiński, Andrzej Nowak, Dorota Słodek, Helena Wrzeszcz, Janina Janoska wybrana została przez mieszkańców Fugasówki na zebraniu w dniu 16 marca 2007 roku.

Sołectwo zajmuje powierzchnię **470,99 ha**, a jego struktura i układ przestrzenny przedstawia się następująco: „**Sołectwo Fugasówka** graniczy – od północy z dzielnicą Wydra miasta Zawiercie, od południa z miastem Ogrodzieniec. Fugasówkę przecina główna droga Zawiercie – Ogrodzieniec. Po wschodniej części drogi leży część sołectwa składająca się z intensywnej zabudowy niskiej jednorodzinnej, po zachodniej stronie drogi leży Markowizna przy granicy z Zawierciem. (...) Pozostała część terenu to dolina Czarnej Przemszy, tereny łąk, strumyków i zakrzewień.”

Nazwy ulic: Bzowska, Kochanowskiego, Kolejowa, Krótka, Mickiewicza, Poniatowskiego, Reja, Stawowa, Żabia, Żołnierska. W skład sołectwa wchodzi przysiółek **Markowizna**. Sołectwo Fugasówkę zamieszkuje ogółem **844 mieszkańców** (stan na 30.06.2009), w tym 713 miejscowość Fugasówka, a 131 Markowiznę.

W sołectwie znajduje się **318 budynków** (stan na luty 2004) oraz **38 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008). Sołectwo prezentuje charakterystyczną zabudowę dla terenu przemysłowego, z przewagą zabudowy podmiejskiej terenów, które się urbanizują. Występują łąki i podmokłe tereny, wzdłuż ulicy Poniatowskiego przebiega ścieżka pieszo-rowerowa.

W sołectwie znajduje się: sklep spożywczy, przed którym wisi skrzynka pocztowa, naprzeciwko usytuowana została budka telefoniczna, jest także młodzieżowy dom kultury, "katecheza", bar "Strzecha", **Gospodarstwo Agroturystyczne** pani Teresy Kałwak. Na terenie sołectwa znajduje się kilka kapliczek: 1 wybudowana z kamienia przy ul. Bzowskiej, 3 nadrzewne (ul. Poniatowskiego, ul. Kolejowa, w lesie na "krzyżowych drogach") oraz 1 krzyż misyjny przy przystanku relacji Zawiercie-Ogrodzieniec.

W sołectwie funkcjonuje Koło Związku Młodzieży Wiejskiej. Mieszkańcy należą do Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Wojciecha w Bzowie.

Miejscem pamięci w sołectwie, przy ul. Reja, jest zbiorowa Mogiła Powstańców z 1863 roku oznakowana przez Komisję Ochrony Zabytków PTTK w Zawierciu.

Sołectwo Giebło
Sołtys **Edward Szlachta**
ul. Częstochowska 24
Giebło
42-440 Ogrodzieniec
tel. 032 / 67 34 083

Sołtys Edward Szlachta i Rada Sołeczka w składzie: Marek Cichor, Iwona Kwiecińska, Zdzisław Szlachta, Stefan Grzebieluch, Stanisław Szlachta i Jan Szlachta wybrani zostali przez mieszkańców Giebła na zebraniu sołeckim w dniu 17 lutego 2007 roku.

Sołectwa Giebło i Giebło Kolonia zajmują łącznie powierzchnię **731,65 ha** oraz **84 ha** lasów państwowych. Układ i struktura sołectwa jest następująca: „**Sołectwo Giebło** położone przy

drodze z Żerkowic do Pilicy ma dość intensywną zabudowę, skupioną, jednorodzinną i rolniczą, jest tu także kościół parafialny p. w. św. Jakuba otoczony murem zabytek z XII-XIII wieku – romański. Kościół góruje nad okolicą. Znajduje się tu również dworek szlachecki w zabytkowym parku. Giebło otoczone jest bardzo dobrymi glebami, jedynie w zachodnio-południowej części znajdują się lasy w znacznych obniżeniach terenu. Giebło graniczy z zachodu z Kiełkowicami, z północy z Mokrusem, ze wschodu z Gulzowem, z południa z kolonią Giebło.”

Nazwy ulic: Ciasna, Czereśniowa, Częstochowska, Dworska, Edukacyjna, Jagodowa, Kromołowska, Krzywa, Księża, Kwiatowa, Miodowa, Mokruska, Piekarska, Pszczelna, Rolna, Strażacka, Wiśniowa, Zacisze.

W Gieble zamieszkuje **475 mieszkańców** (stan na 30.06.2009). W sołectwie znajduje się **169 budynków** (stan na luty 2004) i **114 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008). Na terenie sołectwa przeważają dobre gleby oraz lasy bukowe.

W Gieble znajduje się: późno-romański **Kościół p.w. Św. Jakuba z XIII w.** z plebanią, odkrycie archeologiczne pozostałości zamku na tzw. "zakościelu", odrestaurowany **Dworek Szlachecki z XIX/XX w.** (a w nim Wiejski Ośrodek Zdrowia, Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach, filia MGBP w Ogrodzieńcu) w kompleksie parkowym nad stawem, które stanowią centrum wsi. W sołectwie ponadto znajduje się: cmentarz parafialny otoczony murem, szkoła podstawowa z zapleczem (biblioteka szkolna i filia MGBP w Ogrodzieńcu, boisko sportowe), remiza strażacka z budką telefoniczną, piekarnia z tradycjami średniowiecznymi, 3 sklepy spożywcze, bar, punkt apteczny, niewielki parking koło stawu, plac zabaw, 4 studnie.

Charakterystyczne dla sołectwa są liczne kapliczki i krzyże: 2 typowe murowane kapliczki przy ul. Czestochowskiej i ul. Edukacyjnej, 3 krzyże przy ul. Czestochowskiej oraz 3 kapliczki nadrzewne (1 przy stawie i 2 przy drodze relacji Giebło - Giebło Kolonia).

W sołectwie **funkcjonują organizacje**, które skupiają mieszkańców Giebła i Giebła Kolonii: Klub Sportowy „Giebło” z siedzibą w "agronomówce" za dworkiem, Ochotnicza Straż Pożarna oraz Orkiestra Dęta. W sołectwie mieszka artysta-rzeźbiarz, pan **Włodzimierz Seweryn**, który rzeźbi w drewnie. Z Giebła pochodzą księża: **Stefan Dusza, Tadeusz Szlachta i Antoni Szlachta.**

Mieszkańcy należą do Parafii p.w. Św. Jakuba w Gieble.

Sołectwo Giebło Kolonia
Sołtys Edward Grzebieluch
ul. Parkowa 33
Giebło Kolonia
42-440 Ogrodzieniec
tel. 032 / 67 333 56

Sołtys Edward Grzebieluch i Rada Sołecka w składzie: Antoni Jaros, Jacek Podsiedlik, Jerzy Stanek, Jerzy Jaros i Ryszard Szlachta wybrani zostali przez mieszkańców Giebła Kolonii na zebraniu sołeckim w dniu 8 lutego 2007 roku.

Sołectwa Giebło Kolonia i Giebło zajmują powierzchnię **731,65 ha** oraz **84 ha** lasów państwowych. Struktura przestrzenna i układ sołectwa Giebło Kolonia: „**Sołectwo Giebło [Kolonia]** graniczy od zachodu i południa z Podzamczem, od zachodu z Kiełkowicami, z północy z Gieblem, ze wschodu z gminą Pilica. Zabudowa wsi jest rozproszona ale większa jej część położona jest w pobliżu dróg Ogrodzieniec – Pilica. Sołectwo posiada sporo pól o dobrej ziemi i lasy bukowe o wielkiej wartości przyrodniczej.”

Nazwy ulic: Długa, Edukacyjna, Jabłoniowa, Parkowa, Polna, Zawierciańska.

W sołectwie mieszkają **233 osoby** (stan na 30.06.2009), znajduje się **79 budynków** (stan na luty 2004) oraz **72 gospodarstwa rolne** (stan na 04.08.2008). Występują dobre gleby, na których rosną lasy bukowe.

W sołectwie znajduje się: 1 agroturystyka, budka telefoniczna, 1 kapliczka murowana (przy przystanku), 1 krzyż przydrożny przy ul. Polnej oraz 2 kapliczki nadrzewne przy drodze z Giebla Kolonii do Giebla.

Społeczność Giebla Kolonii przynależy do organizacji w Gieble: Ochotnicza Straż Pożarna, Orkiestra Dęta i Klub Sportowy „Gieblo”.

Mieszkańcy sołectwa należą do Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Jakuba w Gieble.

Sołectwo Gulzów

Sołtys Anna Rozlach

ul. Młodzieży 18

Gulzów

42-440 Ogrodzieniec

tel. 032 / 67 36 022

Sołtys Anna Rozlach i Rada Sołecka w składzie: Czesław Skrzypiciel, Aneta Bartos i Tadeusz Jurczak wybrani zostali przez mieszkańców Gulzowa na zebraniu sołeckim w dniu 10 lutego 2007 roku.

Gulzów zajmuje powierzchnię **206,96 ha** oraz **116,67 ha** lasów państwowych. Układ i struktura Gulzowa: „**Sołectwo Gulzów** położone jest na krańcu północno-wschodnim gminy Ogrodzieniec i graniczy od zachodu z sołectwem Mokrus, sołectwem Gieblo, od północy, wschodu i południa z gminą Pilica. Zabudowa niska, zwarta skupiona jest przy drodze z Mokrusa do Pilicy. Wieś położona wśród uprawnych pól, jedynie we wschodniej części sołectwa znajduje się las.”

Nazwy ulic: Folwarczna, Gajowa, Kościelna, Młodzieży, Piaskowa, Wesoła.

W Gulzowie mieszkają **283 osoby** (stan na 30.06.2009), jest **76 budynków** (stan na luty 2004) i **69 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008). Tereny rolnicze stanowią dobre gleby, sołectwo otaczają piękne widoki. Główna zabudowa wsi skupia się przy ul. Młodzieży.

W sołectwie znajduje się: remiza strażacka z boiskiem, parkingiem i placem zabaw, 1 agroturystyka, sklep spożywczy, budka telefoniczna, studnie. Na terenie sołectwa jest 7 kapliczek i krzyży przydrożnych.

W Gulzowie funkcjonuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koło Związku Młodzieży Wiejskiej. Z Gulzowa wywodzi się franciszkański zakonnik, **o. Aleksander (Julian) Szlachta**.

Mieszkańcy sołectwa należą do Parafii p.w. Św. Jakuba w Gieble.

Sołectwo Kielkowice

Sołtys Elżbieta Stanek

ul. Turystyczna 57

Kielkowice

42-440 Ogrodzieniec

tel. 0 691 860 156

Sołtys Elżbieta Stanek i Rada Sołecka w składzie: Zofia Skóra, Czesław Sosnowski, Tadeusz Drażek, Jan Kaziród, Mirosław Furgacz i Andrzej Graboś wybrani zostali przez mieszkańców Kielkowic na zebraniu sołeckim w dniu 9 lutego 2007 roku.

Kielkowice zajmują powierzchnię **561,55 ha**. Struktura i układ przestrzenny **Kielkowic:** „Jest to wieś położona przy drodze północ-południe niezbyt gęsto zabudowana. Jedynie północna część, Stare Kielkowice mają bardziej rozległą zabudowę. Przeważa tu także zabudowa niska przemienne, jednorodzinna i gospodarstw rolnych. Kielkowice graniczą od zachodu z Karlinem – dzielnicą Zawiercia, od północy z Kroczykami, od wschodu z sołectwami Mokrus, Gieblo i Kolonia Gieblo, od południa z Podzamczem.”

Nazwy ulic: Adwokacka, Karlińska, Lisia, Łąki, Piaskowa, Pielgrzymów, Sarnia,

Starowiejska, Turystyczna, Więcki, Wilcza, Żwirowa.

Kielkowice dzielą się na dwie części określane jako **Stare Kielkowice i Nowe Kielkowice**. W Kielkowicach mieszkają **451 osób** (stan na 30.06.2009). Znajdują się **183 budynki** (stan na luty 2004) oraz **149 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008).

W Kielkowicach znajduje się: Kaplica pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego należąca do Parafii Rzymskokatolickiej w Gieble, przed nią parking, niedaleko remiza strażacka, obok plac zabaw i boisko, budynek po szkole podstawowej - dawny Dom Ludowy, 2 sklepy spożywcze, budka telefoniczna, 5 studni.

Charakterystyczną atrakcją sołectwa jest **Ferma Strusi Afrykańskich** (www.fermastrusi.pl) oraz 3 gospodarstwa agroturystyczne: u pani Renaty i Jarosława Szota (**Agroturystyczny Zajazd „Orlik”**), u państwa Urszuli i Zbigniewa Janoska (**Zajazd Agroturystyczny „KAJA”**), u pana Leszka Czerwińskiego (**Gospodarstwo Agroturystyczne na Fermie Strusi Afrykańskich**).

Na terenie sołectwa funkcjonuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, reaktywowane w 2007 roku Koło Gospodyń Wiejskich, Koło Związku Młodzieży Wiejskiej oraz Stowarzyszenie "Polska Lokalna".

W sołectwa mieszka pani **Leokadia Cichor**, twórca ludowy, członek Klubu Ludzi Twórczo Zakręconych (Pałacyk nad Wartą w Kromolowie), która wykonuje kompozycje z suszonych kwiatów. Stąd pochodzi **Wojciech Drażek**, misjonarz zakonu RPA z Mariannahill.

Miejsmem pamięci jest, przy ul. Turystycznej, pomnik ku czci Członków Ruchu Oporu poległych w latach 1939-1945.

Sołectwo Mokrus

Sołtys Bożena Chrobot

ul. Leśna 42

Mokrus

42-440 Ogrodzieniec

tel. 032 / 67 34 098

Sołtys Bożena Chrobot i Rada Sołecka w składzie: Alina Malec, Halina Zięba, Krzysztof Błoch, Kazimierz Rozlach i Edward Zieliński wybrani zostali przez mieszkańców Mokrusa na zebraniu sołeckim w dniu 14 lutego 2007 roku.

Sołectwo Mokrus zajmuje powierzchnię **453,22 ha**. Struktura sołectwa:

„Wieś o dość zwartej zabudowie przy drodze z Giebla do Siamoszyca w Kroczycach. Wieś otoczona polami o dobrej ziemi, tylko na północy znajdują się lasy. Sołectwo Mokrus graniczy od zachodu z Kielkowicami, od północy z gminą Kroczyce i gminą Pilica, od wschodu z sołectwem Gulzów i od południa z sołectwem Giebło.”

Nazwy ulic: Akacyjowa, Bukowa, Dębowa, Jodłowa, Leśna, Modrzewiowa, Sosnowa, Topolowa, Wierzbowa. Do sołectwa należy przysiółek **Sachalin**, obejmujący 8 domów, łączący Mokrus i Kielkowice.

W Mokrusie mieszka **315 osób** (stan na 30.06.2009), jest **115 budynków** (stan na luty 2004) oraz **83 gospodarstwa rolne** (stan na 04.08.2008).

Sołectwo należy do Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem Św. Jakuba w Gieble.

W sołectwie znajdują się 3 kapliczki przydrożne (2 murowane i 1 drewniany krzyż), remiza strażacka z parkingiem i placem zabaw dla dzieci, 1 sklep ogólnospożywczy, budka telefoniczna, 2 studnie, zagospodarowany staw w centrum wsi.

W sołectwie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, mieszkańcy należą do Orkiestry Dętej w Gieble.

Mieszkańcy należą do Parafii św. Jakuba w Gieble.

Sołectwo Podzamcze
Sołtys **Wiesława Janoska**
ul. Wojska Polskiego 20
Podzamcze
42-440 Ogrodzieniec
tel. 032 / 67 32 101

Sołtys Wiesława Janoska i Rada Sołecka w składzie: Artur Matusiak, Artur Plutka, Grażyna Gołuchowska, Jan Mirocha, Janina Wojtaszek wybrani zostali przez mieszkańców Podzamcza na zebraniu sołeckim w dniu 31 marca 2007 roku.

Powierzchnia **Podzamcza** to **1187,09 ha** oraz **37,77 ha** lasów państwowych. Jego struktura i układ przestrzenny: „Sołectwo graniczące od zachodu z miastem Ogrodzieniec, od północy z miastem Zawiercie i sołectwem Kiełkowie. Od wschodu z sołectwem Kolonia Giebło i gminą Pilica, od południa z sołectwami Kolonia Ryczów i Śrubarnia-Żelazko.

Przez **Podzamcze** przebiega droga z Ogrodzieńca do Pilicy. W Podzamczu znajdują się najważniejsze zabytki gminy Ogrodzieniec: ruiny Zamku na wzgórzu zamkowym górującym nad zabudową wsi oraz Góra Birów z archeologicznymi odkryciami osady łużyckiej. Zabudowa w przewadze jest jednorodzinna. Teren bardzo urozmaicony wysokościowo, na wschód i południe za zamkiem znajdują się zespoły skalne o fantastycznych kształtach. Północna część Podzamcza to pola uprawne bardzo dobrej klasy.”

Nazwy ulic: Birowska, Bonerów, Dąbrowskiego, Firleja, Krakowska, Krótka, Partyzantów, Piaskowa, Plac Jurajski, Skalkowa, Szkolna, Szlak, Widokowa, Wojska Polskiego, Zamkowa, Zuzanka, Zwycięstwa.

W sołectwie mieszka **1014 osób** (stan na 30.06.2009). Znajduje się **368 budynków** (stan na luty 2004) i **128 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008).

W sołectwie znajdują się: ruiny XIV-wiecznego **Zamku Ogrodzieniec**, zrekonstruowany **Gród na Górze Birów**, **Sanktuarium Matki Bożej Skalkowej**, kapliczki (np. kapliczka przy Placu Jurajskim z kamienia zamkowego) i krzyże przydrożne, szkoła podstawowa, biblioteka szkolna i filia MGBP w Ogrodzieńcu, remiza strażacka, sklepy spożywcze, karczmy: Karczma Rycerska na Zamku Ogrodzieniec i Karczma Jurajska przy Placu Jurajskim, a także Sezonowa Stacja Ratunkowa – Grupa Jurajska GOPR.

Ponadto sołectwo charakteryzuje krajobraz jurajski, liczne ostańce, wiele gospodarstw agroturystycznych: Pokoje Gościnne „BONER”, Pokoje Gościnne „Skalny” Zenon Makowski, Gospodarstwo Agroturystyczne „BAJM” Barbara Czaińska, Agroturystyka u Elżbiety Stefańskiej, Agroturystyka Jerzy Podsiadło, Gospodarstwo Agroturystyczne Maria i Wacław Firek, Agroturystyka „Pod Zamkiem” Maria Jaros, Pokoje Gościnne Krystyna i Wacław Kaźmierczak, Agroturystyka Marianna Korczyńska, Gospodarstwo Agroturystyczne Halina Pilarczyk, Pokoje Gościnne w „Karczmie Jurajskiej”, Pokoje Gościnne Barbara Gacek, Gospodarstwo „Pod Czereśnią” Agroturystyczne Filomena i Józef Kalamar - Regina i Walerian Jaros, Agroturystyka „Chata Pod Zamkiem”.

Cykliczne imprezy na Zamku Ogrodzieniec (www.zamek-ogrodzieniec.pl): Turnieje Rycerskie, Święto Gminy zakończone pokazem pirotechnicznym, Jurajskie Śpiewanie, Najazd Barbarzyńców, Międzynarodowy Studencki Festiwal Folklorystyczny. Natomiast w ofercie Zamku znajdujemy: Animowane Zwiedzanie Zamku, Spacer przez Epoki, Wystawę w Galerii, Katownię Warszuckiego, spotkamy przewodnika, pana **Emiliana Jaworskiego**. W sąsiedztwie Zamku znajduje się **park linowy** – „AdrenaLinaPark”.

Funkcjonują organizacje: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Kobiet Parków Jurajskich i Koło Związku Młodzieży Wiejskiej. Mieszkańcy należą do Parafii Przemienienia Pańskiego w Ogrodzieńcu.

Sołectwo Ryczów

Sołtys **Stefan Biedak**

ul. Armii Krajowej 36

Ryczów

42-440 Ogrodzieniec

tel. 032 / 67 32 772

Sołtys Stefan Biedak i Rada Sołecka w składzie: Bronisław Pędzik, Kazimierz Cholewa, Stanisław Chwastek, Zofia Adamusińska i Bogdan Sprężak wybrani zostali przez mieszkańców Ryczowa na zebraniu sołeckim w dniu 10 marca 2007 roku.

Powierzchnia sołectwa Ryczów i Ryczowa Kolonii zajmuje łącznie **1462,82 ha**.

Struktura i układ sołectwa **Ryczów**: „Sołectwo jedno z najpiękniejszych krajobrazowo.

Graniczy od zachodu z Żelazkiem, od północy z Kolonią Ryczów, od wschodu z Pilicą, od południa z gminą Klucze w województwie Małopolskim. Zabudowa jednorodzinna i rolnicza skupione są przy drodze z Ryczowa do Żelazka i przy przedłużeniu tej drogi w kierunku wschodnim, gdzie znajduje się główna część wsi. Ryczów od zachodu i południa otoczony jest licznymi zalesionymi wzniesieniami ostańcami w grupach skalnych, stanowiących wyjątkową wartość przyrodniczą. Pozostałe tereny to gleby o niskiej klasie.”

Nazwy ulic: Agrestowa, Armii Krajowej, Basztowa, Grochowiecka, Końcowa, Kościelna, Kręta, Leśna, Ogrodzieniecka, Pagórkowa i Sadowa.

Ryczów i jego okolica, ze względu na krajobraz jurajski określany jest **Ryczowskim**

Mikroregionem Skalkowym albo „**Małe Zakopane**”. W przeszłości nazywany Ryczowem Leśnym oraz Ryczowem Wielkim, a także mianem wsi królewskiej.

W Ryczowie zamieszkuje **883 osób** (stan na 30.06.2009). Znajduje się **339 budynków** (stan na luty 2004) i **201 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008).

W sołectwie znajduje się: Kościół pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Ryczowie, kilkanaście kapliczek i krzyże przydrożnych, cmentarz komunalny, szkoła podstawowa tzw. „tysiąclatka”, „stara szkoła” z 1948 roku, biblioteka szkolna i filia MGBP w Ogrodzieńcu, remiza strażacka, w której mieści się punkt felcherski, 4 sklepy spożywcze, 2 bary.

Do atrakcji zaliczamy: krajobraz jurajski, **Pustynię Ryczowską** (między wzgórzami Grochowiec, Księża Góra i Cisownik), **Rezerwat Ruskie Góry** o powierzchni 153 ha, **strażnicę obronną z XIV w.**, ostańce, jaskinie i groty skalne, roślinność kserotermiczną, ciąg studni (8), kapliczki i krzyże przydrożne, szlaki turystyczne piesze i rowerowe plus węzeł szlaków, **punkt widokowy** na Grochowcu Wielkim.

W Ryczowie można spotkać ciekawych ludzi, którzy mają nietypowe pasje, zajmują się rękodziełem artystycznym: **Elżbieta Kuźniak** (rzeźba w drewnie), jej kilkunastoletni syn **Adrian Kuźniak** (kolekcjoner okazów jurajskich), **Mariola Jaworska** (1974-2007, szydełkowanie), **Bogusława Sprężak** (haftowanie obrazów). Z Ryczowa pochodzi franciszkanin **o. Bartłomiej (Józef) Cholewa**, **Bożena Pilarczyk**, uzdolniona młoda malarka. Korzenie ryczowskie posiada również światowej sławy kompozytor **Henryk Kuźniak**.

W sołectwie funkcjonują: Koło Gospodyń Wiejskich (in. Zespół „Ryczowianki”), Ochotnicza Straż Pożarna, Orkiestra Dęta, a także Społeczny Komitet Pamięci i Czynu Ryczowian i Okolicy.

Miejscami, które upamiętniają tragiczne wydarzenia w historii Ryczowa są: przy ul. Armii Krajowej w Ryczowie, w sąsiedztwie „starej szkoły” - zbiorowa mogiła; w lesie za cmentarzem komunalnym, pomiędzy skałami Księża Górą i Sołtysią Górą.

Sołectwo Ryczów Kolonia

Sołtys **Beata Jakacz**

ul. Wolności 25

Ryczów Kolonia

42-440 Ogrodzieniec

tel. 032 / 67 32 428

Sołtys Beata Jakacz została wybrana na zebraniu sołeckim w dniu 7 maja 2009 roku, natomiast Rada Sołeczka w składzie: Bogusława Uliniarz, Małgorzata Żak, Ewa Motyka wybrana została przez mieszkańców Ryczowa Kolonii na zebraniu w dniu 2 marca 2007 roku.

Powierzchnia sołectw Ryczów Kolonia i Ryczów zajmuje łącznie **1462,82 ha**.

Struktura i układ przestrzenny sołectwa **Ryczów Kolonia**: „Sołectwo Kolonia Ryczów graniczy od zachodu i północy z sołectwem Podzamcze, od wschodu z gminą Pilica, od południa z sołectwem Ryczów i od południowego-zachodu z Żelazkiem. Przez Kolonię Ryczów przebiega droga z Ogrodzieńca do Ryczowa. Zabudowa Kolonii Ryczów niezbyt zwarta, skupia się przy dwu drogach prostopadle ułożonych do drogi Ogrodzieniec – Ryczów. Teren sołectwa ma bardzo urozmaicone ukształtowanie, w części wschodniej są to pola o słabej klasie gleb, w części zachodniej – lasy.”

Nazwy ulic w Ryczowie Kolonii są następujące: 3-go Maja, Pilecka, Południowa, Turystyczna, Wolności i Zachodnia. Ryczów Kolonia w przeszłości była przysiółkiem Ryczowa, tzw. kolonią Ryczowa.

Ryczów Kolonia ma **334 mieszkańców** (stan na 30.06.2009). W sołectwie znajduje się **111 budynków** (stan na luty 2004) oraz **71 gospodarstw rolnych** (stan na 04.08.2008).

Na terenie sołectwa znajduje się: Kaplica pod wezwaniem Św. Apostołów Piotra i Pawła w Ryczowie Kolonii (należy do Parafii Rzymskokatolickiej p.w. NNMP w Ryczowie), 3 kapliczki, krzyże przydrożne, remiza strażacka, 2 sklepy spożywcze.

W sołectwie funkcjonują organizacje: Koło Gospodyń Wiejskich, Zespół Folklorystyczny „WRZOS”, Kapela Ludowa „Stanisław”, Zespół APOGEUM, Ochotnicza Straż Pożarna oraz Młodzieżowa Drużyna OSP. Młodzież należy do Orkiestry Dętej w Ryczowie.

Twórcy ludowi: **Marian Ścisłowski** (kosze z korzeni sosnowych), **Helena Żak** (pająki ze słomy, kwiaty z bibuły), **Irena Półkoszek** (pająki ze słomy), **Kazimiera Kołton** (pająki ze słomy, kwiaty z bibuły, szydełkowanie).

Sołectwo otoczone jest wzgórzami z grupami skał jurajskich, występują liczne ostańce, roślinność, szlaki turystyczne, ciąg studni - 5.

Sołectwo Żelazko

Sołtys **Krzysztof Piątek**

ul. Turystyczna 24

Żelazko

42-440 Ogrodzieniec

tel. 032 / 67 33 548

Sołtys Krzysztof Piątek i Rada Sołeczka w składzie: Wiesław Paś, Józef Goszczko i Agnieszka Adamczyk wybrani zostali przez mieszkańców Żelazka i Śrubarni na zebraniu sołeckim w dniu 23 lutego 2007 roku w Żelazku.

Powierzchnia Żelazka wynosi **182,27 ha** (oraz dodatkowo **69 ha** lasów państwowych), natomiast powierzchnia Śrubarni stanowi **118,87 ha**.

Struktura i układ sołectwa:

„**Sołectwo dwu jednostek Żelazka i Śrubarni** położone jest w południowej części gminy Ogrodzieniec i graniczy od zachodu i północy z miastem Ogrodzieniec, od wschodu z Ryczowem, od południa z gminą Klucze w województwie Małopolskim. Zabudowa Żelazka

znajduje się przy drodze z Ryczowa jest to jedna z najmniejszych wsi gminy o zabudowie rolniczej i jednorodzinnej. Śrubarnia jest także małą wsią, do której dochodzi autobus z Żelazka. Sołectwo Żelazko-Śrubarnia posiada więcej lasów niż pól, otaczają je wzgórza z grupami ostańców o unikalnej urodzie, przechodzące w pasmo ryczowskich skał i wzniesień.”

Połączone sołectwo **Żelazko-Śrubarnia** to dwie, dawniej oddzielne wsie: **Żelazko** i przysiółek **Śrubarnia**. **Nazwy ulic w Śrubarni**: Brzozowa, Kampingowa, Krótka, Pod Borem, Rodacka, Sadowa, Skałkowa, Sosnowa i Wiejska. Natomiast **w Żelazku** spotkamy **ulice** takie jak: Grabowa, Jagodowa, Jurajska, Kwiatowa, Leśna, Ogrodowa, Olkuska, Turystyczna, Wierzbowa i Wschodnia.

W sołectwie mieszka **208 osób** (stan na 30.06.2009), w tym w Żelazku mieszka **140 osób**, a w Śrubarni 68 osób.

W Żelazku jest **109 budynków** (stan na luty 2004), w Śrubarni **30 budynków** (stan na luty 2004), natomiast **55 gospodarstw rolnych łącznie** w Żelazku i Śrubarni (stan na 04.08.2008).

W Żelazku znajduje się: Kaplica pod wezwaniem Św. Izydora (należy do Parafii p.w. NNMP w Ryczowie), kapliczki i krzyże przydrożne, w budynku po szkole podstawowej mieści się siedziba organizatorów biegów przełajowych Puchar Wawelu, budynek po dawnej remizie strażackiej.

Kiedyś funkcjonowało KGW i OSP, kronikę Żelazka pisze pani **Mieczysława Górnikowska**, ludowa poetka, która potrafi grać na kilku instrumentach, zna legendy, zbiera jurajskie okazy. Z Żelazka pochodzi **s. Pompilia (Józefa) Ziaja**.

Śrubarnia ze względu na okoliczne kompleksy leśne nazywana „**wsią w lesie**”, można z niej bezpośrednio dojechać do Ogrodzieńca. Jest to bardzo urokliwa i piękna miejscowość. Mieszkańcy Żelazka należą do Parafii w Ryczowie, natomiast Śrubarni do Parafii w Ogrodzieńcu.

Żelazko rozstawione zostało w 2003 roku poprzez imprezę o charakterze ekumenicznym - **Eurojam 2003**, czyli Międzynarodowy Zlot Przewodniczek i Skautów Europy, na który do Gminy Ogrodzieniec przybyło 9,5 tys. młodzieży z 20 krajów europejskich i Kanady.

*Opracowała: Iwona Rajca
grudzień 2007
aktualizacja: lipiec 2009*